

Motion till riksdagen 2009/10:U342

av Kent Olsson m.fl. (m, fp, kd, c, mp, v)

Kina, Tibet och mänskliga rättigheter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för en fredlig lösning för Tibet och se till att mänskliga rättigheter efterlevs.

Motivering

Situationen i Tibet kräver särskild uppmärksamhet i år. Sedan mars 2008 har Kina trappat upp förtrycket i Tibet med allt brutalare metoder. Det tibetanska folkets protester slutade inte i mars 2008, de fortsätter än och är utspridda över hela det geografiska Tibet – ett område som spänner vida utanför den tibetanska autonoma regionen (TAR). Tibetaner i områdena Kham och Amdo (de kinesiska provinserna Sichuan och Qinghai) har enligt rapporter drabbats om möjligt värre än tibetaner i det strikt kontrollerade TAR.

Det finns dokumenterade fall av tortyr med syfte att tvinga fram bekännelser som sedan används som bevisning. Politiska fångar förvägras rätten till besök, något som tyder på att personen antingen är svårt sjuk eller död. Kinas rättsväsende nekar systematiskt tibetaner rätten till juridiskt ombud, dessutom trakasseras jurister som frivilligt åtagit sig att företräda tibetaner. Det finns även tydliga bevis för att staten utövar våld mot enskilda civila som inte varit beväpnade och inte utgjort fara för allmänheten.

En munk i 20-årsåldern vid namn Tapey besköts i februari av säkerhetspolis efter att han stillastående satt eld på sig själv i staden Ngaba (Sichuan). Han hade lämnat sitt kloster Kirti för att protestera mot att lokala myndigheter förbjudit munkarna att fira Mönlam – en bönefestival som hålls efter det tibetanska nyåret. Efter att Tapey skjutits, fördes han bort och trots internationella efterfrågningar finns det fortfarande ingen information om var han befinner sig.

Fel! Okänt namn på

I juni 2009 svarade utrikesminister Carl Bildt på en skriftlig fråga i riksdagen med anledning av dödsdomarna mot Lobsang Gyaltshe och Loyak efter oroligheterna i Tibet i mars 2008. Utrikesministern framhöll då att EU tagit upp frågan vid den senaste EU-dialogen med Kina i Prag den 14 maj. Det är nu av yttersta vikt att Sverige som under sitt ordförandeskap hösten 2009 leder MR-dialogen mellan EU och Kina i november kräver att Kina inte verkställer de dödsdomar som utmätts och att Kina tillåter internationell närvaro vid rättegångar för politiska fångar.

Filmaren Dhondup Wangchen är en av flera uppmärksammade politiska fångar vars rätt till besök och juridiskt ombud förvägrats. Det finns all anledning att frukta att rättegången kommer att ske i det fördolda. Dhondup Wangchen greps i Tibet den 26 mars 2008 efter att ha filmat intervjuer med vanliga tibetaner med syftet att beskriva deras känslor och åsikter inför Kinas stundande värdskap av de olympiska spelen. Åtalspunkterna förväntas bli spionage och anstiftan till separatism. Vi anser att Sverige med bestämdhet bör verka för att Dhondup Wangchens rättigheter tillvaratas, att Kina tillåter internationell närvaro under rättegången samt att Kina inte utfärdar ytterligare orimliga straff.

Enligt vår mening är det angeläget att Sverige intensifierar sina ansträngningar i fråga om Tibet och respekten för de mänskliga rättigheterna i området. En möjlighet som bör tas till vara är att söka få EU att genomföra en grundlig bedömning av effektiviteten i den dialog som den tibetanska exilregeringen försökt föra med de kinesiska myndigheterna. Det är viktigt att öka trycket på den kinesiska regimen att ingå i seriösa förhandlingar.

Carl Bildt betonade i sitt svar den 2 juni att både Sverige och EU ”framhållit att de kontakter som förekommit mellan Dalai Lamas representanter och kinesiska företrädare måste utvecklas till en substantiell dialog”. Sverige bör under ordförandeskapet spela en stor roll och betona att det memorandum om autonomi som Dalai Lamas sändebud presenterat i oktober 2008 innehåller förslag till en lösning som ligger inom ramen för vad Kina lovat men ännu inte i praktiken kunnat uppfylla.

Det är inte bara det internationella samfundet som anser att Kina brister i sin behandling av det tibetanska folket. Den oberoende kinesiska tankesmedjan Beijing Gongmeng Consulting Company, som etablerats av framstående professorer och jurister vid Pekings universitet, kom under våren ut med en enastående rapport kring situationen i Tibet efter mars 2008. Rapporten beskriver Kinas marginaliserande politik i Tibet som en orsak till det stora missnöjet bland den tibetanska befolkningen. Kort efter att rapporten översatts till engelska och spridits internationellt, tvingade kinesiska myndigheter Gongmeng att stänga ned verksamheten. Kina försöker alltså tysta även den inhemska kritiken.

I generalförsamlingens resolution 60/251 har Kina förbundit sig att till fullo samarbeta med människorättsrådet (HRC). Enligt rapporten bör dock Kinas engagemang och trovärdighet ifrågasättas då dess regering utan undantag avfärdat alla människorättsrådets rekommendationer. Dessa avsåg bl.a. yttrandefrihet, mötesfrihet, rättssystemets oberoende ställning gentemot staten, etniska minoriteters rättigheter, avskaffandet av tortyr, dödsstraff och

Fel! Okänt namn på

tvångsåtgärder såsom omskolningskampanjer. Det är av stor vikt att Sverige och EU i sina möten med Kina med kraft framför att Kina måste respektera de mänskliga rättigheterna.

Stockholm den 6 oktober 2009

Kent Olsson (m)

Tina Acketoft (fp)

Annelie Enochson (kd)

Sven Bergström (c)

Hans Linde (v)

Birgitta Ohlsson (fp)

Johan Linander (c)

Ulf Holm (mp)

Bodil Ceballos (mp)